

OBIECTUL JURIDIC SPECIAL AL INFRAȚIUNII PREVĂZUTE LA ART.337 DIN CODUL PENAL

THE SPECIAL LEGAL OBJECT OF THE CRIME PROVIDED FOR IN ART. 337 OF THE CRIMINAL CODE

BALANEL Ion
Universitatea de Stat din Moldova
ORCID: 0009-0001-5139-1924
E-mail: nicu.balanel123@gmail.com

***Abstract.** The content of this article pertains to the investigation of the special legal object of the crime of treason against the state. The significance of this article lies in the fact that the crime of treason against the state is considered one of the most severe offenses, undermining the sovereignty, independence, territorial integrity, and security of the Republic of Moldova. Examining the special legal object is crucial, especially in light of the changes that have occurred in the Penal Code following recent amendments.*

***Keywords:** treason, Homeland, crime, state, Republic of Moldova, sovereignty, independence, indivisibility, security and defense capability.*

Infrațiunile ce atentează la securitatea externă a țării prezintă o amenințare gravă la adresa suveranității, inviolabilității teritoriale, securității de stat și capacității de apărare a statului. În noile realități social-economice și social-politice, presupunând informatizarea accelerată a societății și a progresului tehnico-științific, apar noi și noi forme de activități dușmănoase desfășurate împotriva statului. Aceste realități reclamă adoptarea de măsuri adecvate de prevenire și combatere a infracțiunilor ce atentează la securitatea externă a țării. În acest context, un rol aparte le revine normelor care incriminează faptele de Trădare de Patrie și spionaj.[1,p.3].

La rândul său, Trădarea de Patrie reprezintă una din cele mai grave fapte penale îndreptate împotriva statului, care atentează la securitatea externă a țării. A trăda, potrivit Dex-lui, înseamnă a înșela în mod voit și perfid încrederea cuiva, săvârșind acte care îi sunt potrivnice, pactizând cu dușmanul.[2,p.1107] A trăda Patria sau țara, înseamnă a dăuna grav mediului social-cultural și politic al poporului de unde își trage originea individul, care este cetățean al statutului față de care se săvârșește actul trădării.

Un pericol deosebit pentru securitatea statului îl constituie: acțiunile îndreptate spre schimbarea prin violență a regimului constituțional, subminarea sau suprimarea suveranității, independenței și integrității teritoriale a țării, spionajul, transmiterea informațiilor ce constituie secret de stat altor state, precum și obținerea ori deținerea ilegală a informațiilor ce constituie secret de stat în vederea transmiterii lor unor state străine sau structuri anticonstituționale, trădarea manifestată prin acordarea de ajutor unui stat străin în desfășurarea activității ostile împotriva Republicii Moldova și alte activități îndreptate împotriva Republicii Moldova.

În urma celor relatate valorile sociale specifice care sunt protejate împotriva faptei incriminate sunt reflectate în obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art.337 Codul penal al Republicii Moldova (în continuare – CP al RM).

La rândul său, până la intrarea în vigoare a Legii nr.136 pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului penal și codului contravențional) din 06.06.2024 (în continuarea – Legea nr.136/2024), infracțiunea de Trădare de Patrie avea următorul conținut:

„Articolul 337. Trădare de Patrie

(1) Trădarea de Patrie, adică fapta săvârșită intenționat de un cetățean al Republicii Moldova în dauna suveranității, inviolabilității teritoriale sau a securității de stat și a capacității de apărare a Republicii Moldova, prin trecerea de partea dușmanului, spionaj, divulgare a secretului de stat unui stat străin, unei organizații străine, unei entități anticonstituționale sau reprezentanților lor, precum și acordarea de ajutor unui stat străin la îndeplinirea activității dușmănoase împotriva Republicii Moldova,

se pedepsește cu închisoare de la 12 la 20 de ani.

(1¹) Acțiunile prevăzute la alin. (1), săvârșite de o persoană publică, de o persoană cu funcție de răspundere, de o persoană cu funcție de demnitate publică,

se pedepsește cu închisoare pe un termen de la 15 la 20 de ani, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 10 la 15 ani.

(2) Este liberat de răspundere penală cetățeanul Republicii Moldova, racolat de serviciul de spionaj străin pentru îndeplinirea unei activități dușmănoase împotriva Republicii Moldova, dacă el nu a săvârșit nici un fel de acțiuni pentru realizarea însărcinării criminale primite și a declarat de bună voie autorităților despre legătura sa cu serviciul de spionaj străin.”

În ceea ce privește, remarcăm că până la intrarea în vigoare a Legii nr.136/2024, conținutul și esența obiectului juridic special al infracțiunilor de Trădare de Patrie îl formau relațiile sociale cu privire la suveranitatea, inviolabilitatea teritorială, securitatea de stat și capacitatea de apărare a Republicii Moldova.[3, p.996]

Ținând cont de faptul, că după intrarea în vigoare a Legii nr.136/2024, au fost operate anumite modificări și completări, *inter alia* în Codul Penal al Republicii Moldova infracțiunea de Tradare de Patrie a suferit și ea unele modificări, având următorul conținut:

„Articolul 337. Trădarea de Patrie

(1) Trădarea de Patrie, adică fapta săvârșită intenționat de către un cetățean al Republicii Moldova împotriva suveranității, independenței, unității, indivizibilității, securității sau capacității de apărare a Republicii Moldova, în interesul unui stat străin, al unei organizații străine, al unei entități anticonstituționale sau al reprezentanților lor, exprimată prin:

a) trecere de partea inamicului pe timp de război sau conflict armat;

b) spionaj;c) divulgare a secretului de stat;

d) acordare de ajutor în vederea desfășurării unor activități ostile împotriva securității statului,se pedepsește cu închisoare de la 12 la 20 de ani.

(2) Faptele prevăzute la alin. (1) săvârșite din interes material sau de o persoană publică, de o persoană cu funcție de răspundere, de o persoană cu funcție de demnitate publică

se pedepsește cu închisoare de la 15 la 20 de ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 10 la 15 ani.

(3) Faptele prevăzute la alin. (1) sau (2) care au provocat decesul persoanei

se pedepsește cu închisoare de la 16 la 20 de ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 10 la 15 ani.

(4) Este liberat de răspundere penală pentru trădare de Patrie cetățeanul Republicii Moldova care a intrat în legătură cu un stat străin, o organizație străină, o entitate anticonstituțională sau cu reprezentanții lor pentru îndeplinirea unei activități ostile împotriva

Republicii Moldova dacă nu a săvârșit niciun fel de acțiuni pentru realizarea însărcinării criminale primite, a declarat de bunăvoie autorităților despre legătura sa cu statul străin, organizația străină, entitatea anticonstituțională sau cu reprezentanții lor și a contribuit activ la descoperirea sau la contracararea infracțiunii prin identificarea persoanelor cu care a stabilit și a menținut legătura.”[4]

Astfel, amendamentele de modificare a infracțiunii de Trădare de Patrie, au fost elaborate în vederea consolidării cadrului normativ în domeniul asigurării securității de stat și combaterii eficiente a activității infracționale de natură să aducă atingere suveranității, independenței, unității, indivizibilității, securității sau capacității de apărare a Republicii Moldova.[5]

În acest context, legiuitorul a reținut faptul că infracțiunea prevăzută la art.337 CP al RM face parte din capitoulul XVII al Părții Speciale a Codului Penal, fiind faptă socialmente periculoasă, săvârșită cu intenție, care lezează – în mod exclusiv sau în principal – relațiile sociale cu privire la activitatea normală a autorităților publice și securității de stat.

Din cele relatate, deducem că obiectul juridic generic al infracțiunii prevăzute de art.337 CP al RM îl formează relațiile sociale cu privire la activitatea normală a autorităților publice și al securității de stat.

Iar în cele ce urmează, obiectul juridic special, așa cum reies din gruparea ierarhică a categoriilor de obiecte juridice, este o parte esențială a obiectului juridic generic. Mai exact, obiectul juridic special reprezintă acea parte componentă care derivă în mod normal din obiectul juridic generic.

Astfel, după identificarea obiectului juridic generic, este important să stabilim care este acel obiect juridic special care conform Legii nr.136/2024, formează infracțiunea prevăzută la art.337 CP.

În ceea ce privește conținutul obiectului juridic special al infracțiunii de Trădare de Patrie, surprindem că în prezent în literatura de specialitate nu au fost identificate acele relații sociale la care atentează infracțiunea de Trădare de Patrie.

Dar totuși putem deduce obiectul juridic special, însăși din dispozitivul normei incriminate la art.337 CP, care îl formează relațiile sociale cu privire suveranitatea, independența, unitatea, indivizibilitatea, securitatea statului și capacitatea de apărare a Republicii Moldova.

Prin amendamentele operate în art.337 CP al RM, legiuitorul a prevăzut acele valori sociale având ca scop conferirea acestei fapte prejudiciabile o claritate mai bună prin identificarea trăsăturilor esențiale care definesc infracțiunea de Trădare de Patrie.

Ținând cont de faptul că, Devotamentul (fidelitatea) față de țară este o îndatorire care, prin semnificație și importanță, reprezintă fundamentul celorlalte îndatoriri constituționale, întrucât exprimă obligația esențială ce rezultă din raportul de cetățenie, adică din apartenența persoanei la comunitatea națională. [6, p.225] Anume din aceste motive, textul constituțional caracterizează îndatorirea respectivă ca fiind *sacră*, adică mai mult decât o îndatorire pur juridică ea având un sens profund moral, al devotamentului față de stat, și un sens politic, al subordonării diferitelor opțiuni politice ale cetățenilor față de interesul național. [7, p.120]

În urma celor relatate, modificarea propusă are ca scop protejarea acelor valori fundamentale existente unui stat de drept. Legiuitorul a consfințit expres în textul normei prevăzute la art.337 CP al RM acele valori fundamentale care sunt expres prevăzute în art.1 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova, „(1) Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil.”

Noțiunea de „suveranitate” are două laturi:

Latura internă a suveranității reprezintă faptul că în interiorul statului, nu există o altă putere socială sau echivalentă cu puterea statală, pentru că aceasta fiind denumită și supremația puterii de stat.

Latura externă reprezintă atributul de a nu fi condusă în relațiile sale externe de către alte state, indiferent de forma în care puterea publică însăși a consimțit să se limiteze în unele dintre aceste relații externe. Astfel limitarea suveranității nu poate fi absolută. Conceptul de suveranitate e corelativ cu conceptul de stat. La rândul său, un stat nu poate exista dacă nu este suveran în activitățile sale.

Ținând cont de cele menționate, suveranitatea Republicii Moldova a fost consacrată prin adoptarea a două declarații: Declarația suveranității R.S.S.Moldovenești din 23 iunie 1990 și Declarația de independență a Republicii Moldova din 27 august 1991.

Ultima declarație proclamă că „*Republica Moldova este un stat suveran, independent și democratic, liber să-și hotărască prezentul și viitorul, fără niciun amestec din afară, în conformitate idealurile și năzuințele sfinte ale poporului în spațiul istoric și etnic al devenirii sale naționale.*”[8]

La rândul său, „*independența*” reprezintă o trăsătură primordială și de bază a suveranității. În cele din urmă, legiuitorul în textul constituțional face referință la independență, pentru a identifica faptul că nu poate fi vorba de un stat suveran, în sensul deplin al cuvântului, dacă acesta nu este independent.

Noțiunea de „*stat unitar*” reprezintă o trăsătură a statului de drept, care desemnează „*organizarea teritorială a puterii*” care include atât „*structura de stat*”, cât și „*organizarea administrativă a teritoriului*”. Astfel structura de stat sau forma de organizare statală înseamnă împărțirea internă a statului în unități administrativ-teritoriale sau în părți politice, autonome și raporturile dintre stat, considerat ca întreg, și părțile sale componente.[9, pag.15] Din acest punct de vedere, statele se împart în: state simple, unitare, compuse sau federative.

La rândul său Republica Moldova este un stat unitar format dintr-o formațiune statală, cu un regim constituțional unic, având un singur rând de autorități legislativ-executive și judecătorești.

Caracteristicile principale ale statului unitar sunt:

- Format dintr-o singură formațiune statală;
- Are un singur regim constituțional;
- Este constituit dintr-un singur rând de organe ale puterii de stat, divizat în putere legislativă, executivă și judecătorească;
- Existența unei singure cetățenii;
- Subiectul dreptului constituțional și execuțional este însăși statul;

La rândul său, statul unitar apare ca un centru politic care nu este determinat sau influențat de întinderea teritoriului, de numărul cetățenilor, de forma de guvernământ sau de regim politic.

În același timp, caracterele unitare ale statului nu face imposibilă și nici nu împiedică organizarea teritoriului, sub aspect administrativ, în unități administrativ-teritoriale, conduse potrivit principiilor autonomiei locale și al descentralizării serviciilor publice.

În complex cu proclamarea caracterului unitar, legiuitorul a prevăzut încă o valoare fundamentală în art.337 CP al RM care prevede și *indivizibilitatea*, deoarece ultima valoare fundamentală derivă din prima.

Republica Moldova este indivizibilă, în accepțiunea căruia nu poate fi împărțită total sau parțial în mai multe unități statale (state) și transformat într-un stat federal (federativ). În urma reflectărilor anterioare, caracterul indivizibil rezultă din caracterul unitar al statului, iar includerea

valorii date în dispozitivul normei prevăzute la art.337 CP al RM este indicat cu scopul de a întruni prevederile art.1 din Constituția Republicii Moldova care indică acele valori fundamentale ocrotite de legea constituțională.

În accepțiunea celor relatate, caracterul de stat indivizibil constituie statul, ca persoană publică și juridică, care nu poate fi supus unei divizări și organizări sub aspect administrativ. Subdiviziunile teritoriale cu caracter administrativ nu sunt state separate și chiar atunci când autonomia lor este aprofundată, ele contribuie la realizarea și funcționarea centralizată a unei structuri și anume a statului Republica Moldova.

La rândul său, „*securitatea statului*” se înțelege protecția suveranității, independenței și integrității teritoriale a țării, a regimului ei constituțional, a potențialului economic, tehnico-științific și defensiv, a drepturilor și libertăților legitime ale persoanei împotriva activității informative și subversive a serviciilor speciale și organizațiilor străine, împotriva atentatelor criminale ale unor grupuri sau indivizi aparte. [10]. La rândul său legiuitorul a prevăzut expres că securitatea statului este parte integrantă a securității naționale care reprezintă condiția fundamentală a existenței poporului din Republica Moldova, a statului moldovenesc și care este un obiectiv primordial al țării.

Obiectivele securității naționale a Republicii Moldova sînt: asigurarea și apărarea independenței, suveranității, integrității teritoriale, ordinii constituționale, dezvoltării democratice, securității interne și consolidarea statalității Republicii Moldova. Un loc aparte în acest sens revine apărării și promovării valorilor, intereselor și obiectivelor naționale. Securitatea națională nu este numai securitatea statului, ci și securitatea societății și a cetățenilor Republicii Moldova, atît pe teritoriul Republicii Moldova, cît și peste hotarele ei.[11]

Legiuitorul a prevăzut acele amenințări întreprinse împotriva securității statului care se înțelege a fi un ansamblu de acțiuni, condiții și factori ce comportă pericol pentru stat, societate și personalitate. Astfel, pericol deosebit pentru securitatea statului prezintă acțiunile orientate spre materializarea următoarelor fapte precum Trădarea de Patrie, spionajul, activitatea structurii informative ilegale, complotul împotriva Republicii Moldova, culegerea neautorizată de informații etc.[12]

Și ultima valoare socială ocrotită prin fapta prejudiciabilă prevăzută la art.337 CP al RM, constituie „*capacitatea de apărare*” care la rândul său este definită ca fiind un ansamblu de măsuri și activități adoptate și desfășurate de Republica Moldova în scopul de a garanta suveranitatea, independența și unitatea statului, integritatea teritorială a țării și democrația constituțională.[13]. Organizarea apărării include interesele naționale prioritare în domeniul apărării naționale, stabilirea complexului de măsuri politico-diplomatice, crearea unui climat internațional favorabil în scopul apărării naționale etc.

Capacitatea de apărare este formată dintr-o totalitate de acțiuni coordonate, în principal în domeniul militar, de securitate și ordine publică, economic, administrație publică la nivel central și local, educație, sănătate, infrastructură, comunicații și mediu. Sistemului național de apărare este un atribut exclusiv și inalienabil al autorităților constituționale ale statului și se realizează de către Parlament, Președintele Republicii Moldova, Guvern, Ministerul Apărării și alte autorități publice cu atribuții în domeniul apărării naționale în limitele stabilite de Constituție și de alte acte normative.

În concluzie, menționez faptul că textul constituțional analizat are consecințe majore, în perspectiva infracțiunii de Trădare de Patrie. Astfel, prin Legea nr.136/2024, legiuitorul a avut ca scop uniformizarea legii constituționale cu legea penală fiind stabilite acele valori fundamentale ocrotite de legea constituțională care conform art.1 din Constituția RM și art.337 din CP al RM, au

ca scop prevenirea și combaterea infracțiunilor îndreptate împotriva suveranității, independenței, unității, indivizibilității, securității și capacității de apărare a Republicii Moldova

Referințe bibliografice:

1. Кулев А.Г. *Преступления против внешней безопасности государства вопросы законодательной техники и дифференциации ответственности*: Афтореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Самараба, 2009.
2. Dicționar Explicativ al Limbii Române, Ediția a II-a, Univers Enciclopedic, București, 1996.
3. Brînza S. și Stati V. *Tratat de drept penal. Partea specială*, vol. II. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015.
4. Legea Nr.136 din 06.06.2024 pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului penal și a Codului contravențional). Publicat: 07.06.2024 în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.245-246 art.353.
5. Amendament la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului penal și Codului contravențional) nr.175 din 07.06.2023.
6. Negru, N. Osmochescu, A. Smochină, C. Gurin, Constituția Republicii Moldova, comentariu, Chișinău: Editura ARC, 2012, p.225.
7. *Constituția României, comentată și adnotată*, RA „Monitorul Oficial”, București, 1992, p.120.
8. *Declarația de Independență a Republicii Moldova din 27 august 1991*. Disponibil: <https://www.basarabeni.ro/legislatie/declaratia-de-independenta-a-republicii-moldova/>.
9. Negru B., Osmochescu N., Smochină A., Gurin C., Crengă I., Popa V., Cobănenau S., Zaporojan V., Țurcan S., Șterbeț V., Armeanic A., Pulbere D. *Constituția Republicii Moldova. Comentariu*. Chișinău: Editura ARC, 2009.
10. Legea Nr.618 din 31.10.1995 *securității statului*. Publicat: 13.02.1997 în Monitorul Oficial Nr.10-11 art.117.
11. Legea Nr.112 din 22.02.2008 *pentru aprobarea Concepției securității naționale a Republicii Moldova*. Publicat: 03.06.2008 în Monitorul Oficial Nr.97-98 art.357.
12. *Ibidem*.
13. Legea Nr.345 din 25.07.2003 *cu privire la apărarea națională*. Publicat: 19.09.2003 în Monitorul Oficial Nr.200-2003 art.775.